

TUMSAS INVERSIJA

MAIJA POHODŅEVA, MODRIS PELSIS

TUMŠAS INVERSIJA

ZVAIGZNE

821.174-31

Po 140

Natālijas Kugajevskas vāka dizains

Visas situācijas un personāži ir izdomāti;
jebkādas situāciju vai raksturu sakritības
ar īstenību uzskatāmas par nejaušību.

Šis ir ar autortiesībām aizsargāts darbs. Darba reproducēšana vai
jebkāda cita neatļauta izmantošana ir autortiesību pārkāpums.
Par autortiesību pārkāpšanu ir paredzēta atbildība Krimināllikuma
148. pantā.

© Maija Pohodņeva, 2016

© Modris Pēlis, 2016

© Literārā apdare, izdevums, mākslinieciskais noformējums,

Apgāds Zvaigzne ABC, 2021

ISBN 978-9934-0-9081-3

Pūlēties labāk izzināt un izprast gan draugu,
gan ienaidnieku rīcības iemeslus ir bīstami.
Pirmos pārstāsi cienīt, bet otros – nicināt.
Tāpēc prātīgākais, ko vari darīt, – ievērot distanci,
kuru nosaki pats.
Brīdī, kad esi spiests pārkāpt paša radītos noteikumus,
sākas nepatīkšanas. Vai arī – īstā dzīve.

Maija Pohodņeva

*Ienaidnieki ir cilvēki, kuru dzīvesstāstu
neesi dzirdējis, kuru sejas neesi redzējis.*

(Irēne Battere)

Modris Pelsis

Ienaidnieki iedalās trīs kategorijās: ienaidnieks, ienaidnieka draugs un drauga ienaidnieks.

(Irāņu sakāmvārds)

Ja baidies, – nesaki, ja esi pasacījis, – nebaidies.

(Arābu sakāmvārds)

**201... gads, jūlijs – gaisa temperatūra +32 °C,
lidojuma augstums 300 metri, ātrums 230 km/h,
GPS koordinātas...**

No vaļējā iluminatora helikoptera salonā ieplūda ne-sošā propellera dzītais svelmainais vasaras gaiss. Turboreaktīvo dzinēju rēkoņa un izplūdes gāzu smārds padarīja karstumu biezu. Tvanīgu. Vibrējošu. Stjuartes un komfortabli sēdekļi glābšanas darbu helikoptera Mi-8 komplektācijā neietilpst. Ērtību vietā – rezerves degvielas tvertne. Vienīgās sēdvietas – vienkāršs soliņš, kur parasti sēdēja glābēju komanda. Salona astes daļā izvietots ekipējums.

Andris Kadiķis, bijušais Jānpils kriminālpolicijas kapteinis, iekārtojies aiz papildu degvielas tvertnes. Sēžot uz salocītā glābšanas postļa, dzeltenā cisterna ar divām tonnām aviācijas petrolejas radīja diskomfortu. Milzīgais tērauda toveris, iepleties lidaparāta salonā, traucēja vērot zem fizelāžas slidošos skatus. Pa brīdim izstaipot no

neērtās sēdēšanas notirpušās kājas un muguru, neveiksmīgi centās atrast cilvēka cienīgu pozu. Iespēju nokļūt ar heli Anglijā un noskatīties starptautisku aviošovu viņš nemainītu pret lidojumu *British Airways Boeing* lidmašīnā. Pat biznesa klasē.

Brīžiem vīrietis izliecās caur iluminatoru, lai nofilmētu kādu interesantu ainavu. Varēja atļauties riskēt. Spēcīgs augums. Labi veidots. Lieliska kustību koordinācija. Iesācējam stiprais pretvējš videokameru izrautu no rokām vienā mirklī. Televīziju operatori, kuriem par šizetiem maksāja iepriekš noteiktus honorārus, nemēdza rīkoties pārgalvīgi. Bijušais policijas kapteinis neskaitījās neviena medija štatā, tāpēc varēja atļauties vairāk.

Laiku pa laikam Kadiķis prātoja – arvien vēl dzenu pēdas. Nepagāja ne diena, kad neiedomātos par pēdējo darbu policijā. Aizbēgusi snaipere. Sieviete, kura nogalināja par naudu. Nedēļas laikā – trīs slepkavības. Viņš vairs necentās saprast, kas toreiz, pirms pusotra gada, notika nepareizi. Atbilde skaidra. Lamatas. Iebrucējus gaidīja. Parastā “labvakar, kas noticis” vietā – mazs, lokāls kariņš. Aizturēšanas operācija acumirkļi sagāja tūtā. Policijas specvienības snaiperis gan paguva bēgli aizķert. Uz sniega atrada asinis. Tomēr maita aizlaidās. Uzspriecināja savu māju.

Lielākais pazemojums – viņam tika uzticēti snaiperes mājdzīvnieki. Divas jūrascūciņas. Pretīgas un ļaunas. Tāpēc laikam arī izdzīvoja sprādzienā. Plušķi mita būrī Kadiķa virtuvē. Kolēģi sameta pa piečukam un nopirka labāko grauzēju krātiņu, kādu atrada tuvējā zooveikalā. Andris Kadiķis nezināja, kāpēc līdz šim brīdim auklējās ar grauzējiem, lai gan alka tikt no lopiem vaļā. Varbūt tāpēc, ka tie atgādināja par snaiperi?

Pusotrs gads pagāja ne tikai pārdomās. Viņš meklēja informāciju, kas varētu norādīt vismaz virzienu, kurā slepkava pagaisa. Nekā. Pēdas atdzisušas. Medības kļuva par hobiju. Vecs suns stiķus nemēdz atnest, sevišķi, ja darbam kriminālpolicijā nodevies ar sirdi un dvēseli. Andris alka vismaz uzzināt, kas notika ar noziedznieci. Ne jau katru dienu satiec sievietes algotnes. Turklāt kādam noteikti bija jāsaņem sods! Citādi netaisnības sajūta ēda nost. Dažreiz kā pelēka, satrakojusies jūra – plosot robaino krastu. Citreiz kā mazs meža strautiņš. Tērcīte paspīdina aukstas, melnas acis un pazūd zem sūnām. Līdz brīdim, kad radīsies jauns iemesls atcerēties.

Liktenis vai nejaušība piespēlēja iespēju radīt filmu par Latvijas gaisa spēkiem. Andris neticēja nejaušībām. Eksistēja tikai likumsakarības. Ja tās izdevās uzķert un izprast, tad arī veiksmes dieve vēlīgi pasmaidīja. Tieši sakritības, nē, drīzāk likumsakarības palīdzēja tikt pie pusprofesionālās DV kameras. Apdomīgs un gudrs biznesmenis nosponsorēja. Kadiķis pieminēja domu uzņemt filmu par narkotiku problēmām Latvijā. Ideja rada atbalstu. Uzņēmēja ģimenē auga seši bērni... Tēvs lieliski saprata, ka tā parūpēsies par viņu likteni. Nevis pastarpināti, bet tieši. Filma tika uzņemta. Kadiķis tajā ielika sirdi un dvēseli.

Veidojot filmu par Latvijas gaisa spēkiem, bijušais policists, kurš apstākļu sakritības rezultātā kļuva par žurnālistu, ātri saprata – filmēt no helikoptera nav izklaide. Smags fizisks darbs. Lai iegūtu skaistus kadrus, jātaisa vaļā iluminators. Jāliecas ārā. Jāpatur prātā, ka izkrist no lidojošā heliņa nedrīkst. Pilotiem var sanākt baisie sūdi. Sākumā Kadiķi izmisumā dzina fakts, ka, lidaparātam sasniedzot ātrumu no 170 līdz 230 kilometriem stundā, stabili noturēt kameru neizdevās. Izdarīt to tikai ar rokām šķita

neiespējami. Kāda nafiģ kamera? Puņķus no deguna izpūta kā ar kompresoru un ap ausīm aptina! Ar laiku gan izdevās atrast pareizo pieeju. Ekstrēmā filmēšana saistīja stiprāk nekā darbs smacīgā avīzes redakcijā. Kadiķim patika salīdzināt filmēšanu no dažādiem helikopteriem: *Mi-8* un *Mi-2*. Mazais *Mi-2* labāk veica straujus pilotāžas manevrus. Turklāt ziemā varēja sildīties karsto izplūdes gāzu strūklā. Vienīgi lielā iluminatora dēļ filmēšanas process izrādījās bīstams. Straujākās virāžās nācās turēties ar visām četrām, lai neizkūleņotu ārā. *Mi-8* šādas briesmas nedraudēja. Lidaparāts liels. Lidojums līgans. Iluminatori mazi. Lai izveltos caur šauro, apaļo skatāmcaurumu bortā, būtu krietni jāpiepūlas. Un jānovājē. Jāizkāmē nejēgā.

Filma par gaisa spēku ikdienu un svētku pasākumiem izdevās interesanta. Augstākās virsvadības tuklo ģenerāļu domas gan nešķita svarīgas. Pilotiem, bortmehāniķiem un īstiem darba darītājiem patika. Tas bija galvenais! Kadiķis saņēma negaidītu uzaicinājumu. Piezvanīja helikopteru eskadriļas komandieris. Īsi pajautāja: “Negribi ar heli uz Angliju aizlaisties, Fērfortas aviošovu noskatīties? Izlidošana pēc nedēļas, varam tevi aizvest turp un atpakaļ. Pasākums uz nedēļu. Par dzīvesvietu un pārtiku jādomā pašam.” Piedāvājumu izteica nedēļu pirms izlidošanas.

Jālido! Pats sev saimnieks. *Freelancer*. Ārštātnieks. Neatkarīgs žurnālists. Nekāda darba laika. Ne arī stabilu ienākumu. Dari, ko gribi. Ko sastrādāja – par to arī saņēma samaksu.

Kadiķis sazinājās ar šova rīkotājiem. Pieteica preses akreditāciju. Internetā sameklēja istabiņu studentu viesnīcā. Fantastiska veiksmē – 15 mārčiņas diennaktī par rūmīti Londonas centrā! Un brokastis. Universitātes ēku kompleksā.

Domas atkal aizmaldījās pagātnē. Kapteinis Kadiķis tomēr nenozēloja, ka nācās aiziet no policijas. Piespiedu kārtā. Pēc algotās slepkavas neveismīgās aizturēšanas operācijas pagājušajā ziemā Jāņpils policijas pārvaldi nostādīja uz ausīm. Kā lai citādi raksturo notikušo? Iespējas un neiespējamas pārbaudes! Policijas vadība, uzraugošie prokurori vētīja krimināllietas, operatīvās izstrādes un pārbaudes lietas un informatoru ziņojumus. Trūka tikai sanitāri epidemioloģiskā un pārtikas veterinārā dienesta. Vecajam priekšniekam izrādījās taisnība. Viņu no amata nometa vienā mirklī. Stjepašonoks. Goda vecis ar dzelzs iekšām! Uzņēmās visu atbildību par neveiksmīgo operāciju, kuras laikā gāja bojā specvienības kaujinieki. Vairāki ievainoti. Andris tika cauri sveikā – neliela kontūzija un smadzeņu satricinājums. Pagulēja nedēļu. Mēnesi gan galva vēl šad tad pasāpēja.

Fakts, ka Andris kopā ar kolēģiem saviem spēkiem atklāja sarežģītu naudas atmazgāšanas shēmu un izskaitēja algotās slepkavas atrašanās vietu, nevienu vairs neinteresēja. Jāatrod grēkāzis. Jāsaplosa! Jāsadīrā mazos gabaliņos, lai mācība visiem. Izrēķinājās ar veco priekšnieku. Stjepašonokam atņēma darbu, viņa dzīves jēgu... Izmeta kā nevērtīgu atkritumu.

Lāga Stjepašku, kā viņu draudzīgi dēvēja padotie, nomainīja policijas pulkvede Ieva Černova, bijusī izmeklētāja. Operi, slepkavību izmeklēšanas nodaļas operatīvie darbinieki, ātri saprata, ka aiz draudzīgās un saprotošās priekšnieces maskas slēpjas auksts un precīzs prāts. Bābietis cītīgi meklēja un atrada neskaitāmas iespējas izludināt viņus no darba. No policijas. Visus. Pēc iespējas ātrāk un sāpīgāk. Jebkurš mēģinājums pārcelties uz citu nodaļu tika apcirsts. Acumirklī. Izmantojot savus sakarus, Černova

panāca, ka Jāņpils operiem atlika tikai divas izvēles iespējas. Pirmā – bezierunu paklausība jaunajai vadībai. Otrā – meklēt darbu ārpus sistēmas.

Kadiķis izvēlējās otro variantu. Brīnumainā kārtā viņš sajutās tā, it kā būtu atbrīvojies no ilgstoša ieslodzījuma. Dienesta laikā iesēdinājies ne vienu vien desmitu noziedznieku. Nekad nebija iedomājies, ka atrodas tādā pašā cietumā. Atšķirība bija tikai pārvietošanās brīvībā. Viņi – aiz restēm, viņš – šajā pusē. Tuvu restēm. Pārāk tuvu... Policists nedrīkst publiski paust savu viedokli. Kaut ko teikt – tikai saskaņojot ar policijas preses sekretāri. Nolādēts! Mērķtiecīgi radīts žogs darbinieku prātiem un brīvajai gribai. Pamatojums dzelžains, nesagraujams: slepenības režīms, personas datu neizpaušana un tamlīdzīgas stulbas atrunas. Pilnīgas muļķības! Kāds sakars slepenai informācijai ar policista personīgo viedokli par dažādām lietām? Kam vajadzēja informāciju, tie pirka par naudu. Personu datus. Slepenu informāciju... Protams, apejot preses sekretāri.

Kadiķis nevēlējās palikt policijā arī izmukušās snaiperes dēļ. Bēgles vajāšana izvērtās pārāk personīga. Paliekot vecajā darbā, uzzināt kaut ko jaunu vairs nebija iespējams. Kapteini atstādināja no lietas izmeklēšanas. Uzreiz. Nākamajā dienā pēc operācijas izgāšanās. Informācija par sievieti snaiperi kļuva nepieejama.

Andris nesolīja sev, ka veltīs dzīvi slepkavas atrašanai. Nezvērēja tam iztērēt spēkus līdz pēdējai asins lāsei. Vienkārši alka uzmeklēt noziedznieci tik stipri, kā vēlē nāvi ienaidniekam. Ar tādu pašu spēku, kā nogalina kaujas laukā. Ar melnu naidu. Nolēma sadzīt pēdas. Un klusi nožmiegt maitu, kura sajāja viņa dzīvi un karjeru. Izgāza godkāriģo sapni – reiz pašam vadīt Jāņpils kriminālpolicijas